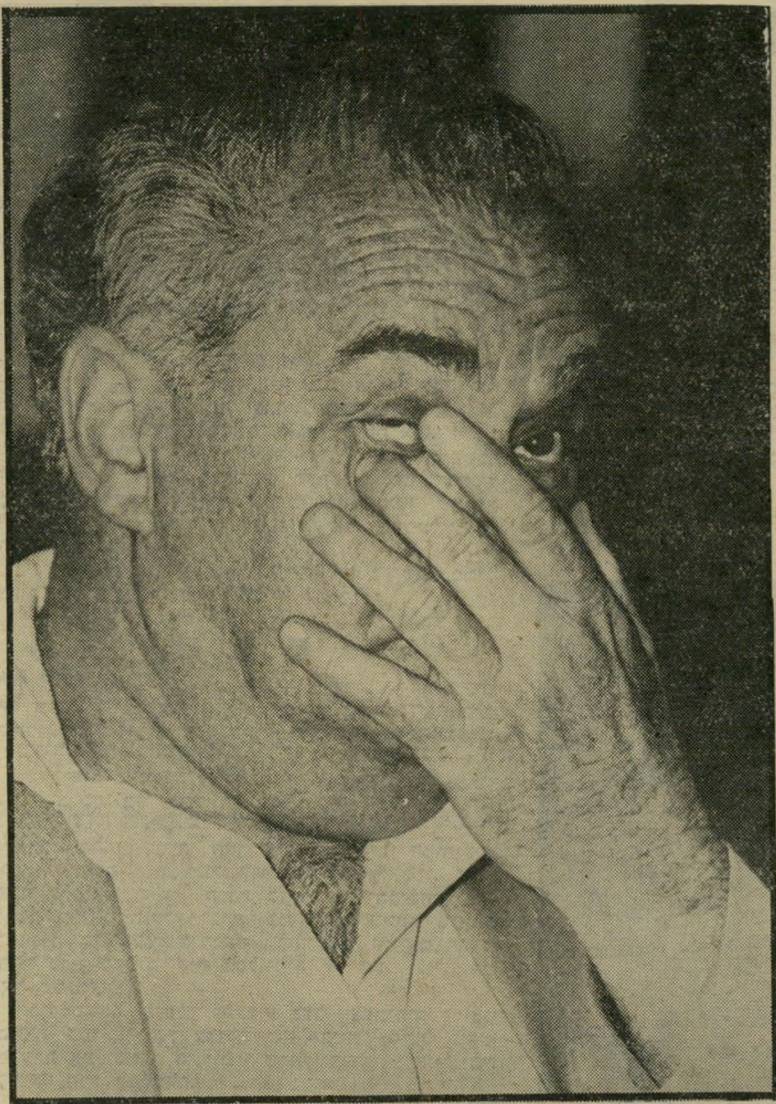

באיצטלה של „הגנה על הפרטיות“ הגיש שמואל תמיד חוק להגנה על העסקנים, ולחיסול חופש-העיתונות, המעמיד בצל את „חוק לשון הרע“

חולירע ברייבוע

תמונתו של דוריאן תמיד: עבירה פלילית

החוק החדש נקרא „חוק הגנת הפרטיות“. שוב: שם תמים, נחמד, חיובי. מי אינו מוכן להגן על הפרטיות? זה ליברלי, זה מתקדם. בהמשך סדרה זו נזכיר כי זוהי איצטלה כוזבת, כיסוי של מירמה, לחוק שלא בא אלא להשלים עם מגמת חוקי-לשון-הרע: לסתום את פי העיתונות (ועכשיו גם הטלוויזיה), למנוע מהם לחשוף את שחיתות המימסד הישן והחדש, להגן על אנשי-שררה מפני כל ביקורת, להפוך את כל כלי-התיקשות להעתקים נאמנים של „פראכדה“ ו„איובסטיה“.

אולם יש הבדל חשוב אחד בין שני החוקים — הבדל שהוא כולו לטובת חוק-לשון-הרע. אותו חוק בא, לפי טענת יוזמיו, למנוע פירסום שאינו אמת. הוא העניק לנאשמים (בדרך כלל: עורכי עיתון) את הזכות להגן על עצמם בבית-הדין בטענה של „אמת דיברנו“.

אמנם, הגנה זו צומצמה מאוד. היה על הנאשמים גם להוכיח כי כל פרט ופרט היה אמת. וכי פירסום האמת בא לשרת „עניין ציבורי“, וכי לא חרג ממגמה זו. אך החוק המוצע קובע את ההיפך: אסור לפרסם את האמת, ריבוי מפני שהיא אמת.

פירסומו של שקר אינו יכול לפגוע ב„פרטיות“. רק תמונה אמיתית, מיכתב אמיתי, ידיעה אמיתית שייכים לפרטיות. חוקי-לשון-הרע יכול היה להיקרא בשם „החוק לצימצום הזכות לפרסם את האמת“. החוק המוצע צריך היה להיקרא בשם „החוק לאיסור האמת“.

אחרי נסיון של 15 שנים ניתן לקבוע כי החוק-לאיסור-לשון-הרע הופעל בעיקרו להגנה על פוליטיקאים ואנשי הפשע המאורגן. „האיש הקטן“, שעליו דובר כה רבות כאשר נתקבל חוק זה, כימעט ולא הודק לו. כפי שאמרנו מראש, לפני 15 שנים, „האיש הקטן“ אינו זקוק לחוק כזה, מפני שכל עיתון יתקן ברצון עול הנגרם לו בשגגה. החוק היה דרוש לפוליטיקאים, ואין זה פלא ששמואל תמיד — אותו שמואל תמיד שהזכיר את הנביאים — החמיר אותו בתקופת-כהונתו במישר-המישפט.

אני משוכנע לחלוטין כי החוק החדש לא בא להגן על „האיש הקטן“, ולא על פרטיותו. כמו כל חקיקה של המימסד הזה (ומבחינה זו אין הבדל בין המערך והליכוד, בין דוב יוסף ושמואל תמיד), הוא בא להגן על המימסד עצמו, על אילי-השררה, על העסקנים.

התמונה המשתקפת בראי הזככת ונעשית מכוונת יותר, משנה לשנה. לכן הזככים העסקנים, יורשי דוריאן גרין, לשכור את הראי — את מירקע הטלוויזיה, את המיקרופון של הרדיו, את מכשיר-הכרטיס.

הדרך אל הגיהנום

שמואל תמיד אינו טיפש. לפני כל גיחה שלו, הוא מכן לעצמו הסוואה נאותה. בדיוני הכנסת, הוא מזכיר בדרך כלל כי היוזמות הפסולות שלו אינן, בעצם, שלו כלל, שהן הוכנו כבר בימי שלוט המערך, ושהוא רק ממשיך במגמה קיימת.

ה סתכנינא בתמונתו של שרה-מישפטנים, מר שמואל תמיד, המתנוססת על שער גיליון זה. תמונה זו יכולה לעורר מחשבה רבה.

למשל: מה קרה לאותו פרקליט צעיר ונמרץ, רוה ויפה-תואר, שרכש לעצמו שם (בעזרת שבעות זה) כמגן אמיץ על חופש-הביטוי — עד שהפך למה שהפך בתמונה זו, שרה-מישפטנים הלוחם בחופש-הביטוי ובחופש-העיתונות, מאז יומו הראשון בתפי קיד זה?

האם זוהי הוכחה נוספת לכך שהשילטון משחית? האם התצלום מזכיר את סיפרו הידוע של אוסקאר ויילד, תמונתו של דוריאן גרין?

אולי, אך לא לשם כך פורסמה תמונה זו. היא פורסמה כדי להסביר בצורה חזר-תית את תוכנו של חוקי-העבדה, שהונח על-ידי שרה-מישפטנים שמואל תמיד על שול-הן הכנסת. אם נתקבל הצעת-חוק זו — היא תשים קץ לחופש-העיתונות בארץ הזאת ותחסל את כושר-הפעולה של הטלוויזיה, העיתונות והרדיו.

תצלום זה של שמואל תמיד צולם ברשות הרבים, על-ידי צלם-עיתונות שמילא את תפקידו הציבורי. זה היה בוועידה מילגתית, שהיתה פתוחה לעיתונות.

אבי לפי החוק המוצע, פירסום תמונה זו יהיה אסור. הדבר נאמר כסעיף 2(4), המגדיר כעבירה פלילית „ציילום אדם ברשות הרבים או פירסום תצלומו ברבים בנסיבות שבהן הציילום או הפירסום עלול להביאו במבוכה.“

הסעיף 4 אומר כי זוהי עוולה אזרחית, ומר שמואל תמיד יוכל לתבוע ממפרסם התמונה פיצויים ככל העולה על רוחו. הסעיף 5 אומר שזוהי גם עבירה פלילית, שבגללה יישב המפרסם בכלא שנה שלמה.

עוד נזכר את משמעותם של סעיפים אלה בהמשך סדרה זו.

התנגדותו של שמואל תמיד לתמונות עדכניות ידועה. אנשיו דאגו לכך שבכל כלי-התיקשות, ובעיקר בטלוויזיה, יהיה מצוי תצלום שלו מלפני כלשרים שנה, המראה בחור צעיר, יפה ולבבי, וזה מופיע מדי פעם על המירקע ובעמודי העיתונים. כך נוצר מעין מצב של דוריאן גרין הפוך: התמונה אינה משתנה, ואילו האיש כן. הצעת החוק תביא לכך שלא יהיה עוד צורך להשיג זאת באמצעות שידולים. ניתן יהיה לכפות זאת, על-ידי איום במאסר ובתביעת-ריבוי.

על כך לא חשב אף אוסקאר ויילד, למרות שהצטיין בדמיון פורה. אילו היה דוריאן גרין שרה-מישפטנים במולדתו, יכול היה לחוקק חוק האוסר את פירסום תמונתו. צלם-עיתונאי שהיה מתגנב אל ביתו ומצלם את התמונה הנסתרת, היה פשוט מואשם בפגיעה בפרטיות ונשלח לכלא. מובן ששום עיתון לא היה מעז לפרסם את התצלום. שמואל תמיד אינו דוריאן גרין. פניו משתנות יחד עם תמונתו.

וגם אופיו משתנה והולך.

החוק לאיסור האמת

מ אמר זה בא להעיק, חמש דקות לפני השעה 12. הוא מהווה המשך ישיר לסדרת-מאמרים שהופיעה בשבועון זה לפני 15 שנים, באוגוסט 1965 (העולם הזה 1457 והלאה).

או חוקקה הכנסת החמישית, בניצוחו של שרה-מישפטנים דוב יוסף, חוק שבא לערער את יסודותיו של חופש-העיתונות בארץ.

אותו חוק נקרא חוק לשון הרע. קראנו לו בקיצור בראשי-התיבות שדו: חולירע.

היה זה חוק דראקוני, שלא היה לו אה ורע בעולם הדמוקרטי. באיחור רב, אחרי קבלתו הסופית של החוק בקריאה שלישית, התעורר הציבור (בעזרתנו), ובארץ קמה סערה גדולה. במהלך הסערה הזאת נבחרנו לכנסת, בין השאר כדי להילחם בנוועה זו. ואכן, הכנסת השישית שינתה את החוק (וגם את שמו), עקרה כמה משיני-הרעל המסוכנות ביותר שלו. אך החוק-לאיסור-לשון-הרע נשאר על כנו, בצורה מתונה יותר, והוא ממשיך להלך אימים בעיתונות הישראלית. רק עיתונאי מיקצועי יודע מה רב הנזק שהחוק גורם לחברה הישראלית מדי יום, בשכנועו עורכיי-עיתונים שלא לפרסם חומר מרשיע על פוליטיקאים מושחתים ושלחי-ציבור המועלים-באמון. גם על כך עוד נעמוד בהמשך סדרה זו.

אחד הלוחמים העזים ביותר נגד החולירע היה שמואל תמיד, או חברי-כנסת צעיר ורענן מטעם תנועת-החרות. בדבריו על התיקונים לחוק, שריכזו אותו במידה רבה, קרא:

„אילו היה החוק, לרבות הצעת-התיקון המוצעת, קיים ביניהם שיש ישיעה, ירמיהו ויחזקאל הנביאים — חק נכבד ממה שהנחיתו לדורות הבאים לא היה עומד במבחן החוק!“

מאז עברו מים רבים בירדן, והנביאים הדלו מלהטריד את מצפוננו של שמואל תמיד. הוא הגיח על שלחן הכנסת ודבר-תועבה, שבהשוואה אליו נראה חוקי-לשון-הרע כמו מגילת זכויות-האדם.

זהו נמר, שבהשוואה אליו גם חוקי-לשון-הרע המקורי נראה כמו התולדותית. אם דוב יוסף ייסר את חופש-העיתונות בשוטים, בא עתה שמואל תמיד לייסר אותו בעקרבים.

חוקי-לשון-הרע התעטף באיצטלה תמימה. מי אינו מתנגד ללשון-הרע? מי אינו דוגל בהגנה על האיש הקטן, מפני שרירות-הלב של כלי-התיקשות הגדולים? גם אנשים טובים, מתקדמים, ליברליים, התפתו תחילה לטעון זה — עד שנוכחו לדעת, באיחור, שכונת החוק היתה שונה לגמרי — להגן על מימסד מושחת ופוליטיקאים חמסניים, אשר סכנת-החשיפה בכלי-התיקשות הפריעה להם בעיסוקיהם.